
Франковий університет — центр проведення міжнародних форумів з практики Європейського суду з прав людини

29 листопада – 1 грудня 2013 р. у Дзеркальній залі Львівського національного університету імені Івана Франка (далі – ЛНУ) високі гості зі Страсбурга, провідні вітчизняні юристи – науковці, судді, адвокати та громадські діячі – взяли участь у II Міжнародному форумі з практики Європейського суду з прав людини (далі – Форум), на якому обговорювали важливі проблеми діяльності Європейського суду з прав людини (далі – Суд) та впливу його рішень на українську юридичну практику.

Ініціатива юридичного факультету Франкового університету була активно підтримана Координатором проєктів ОБСЄ в Україні (далі – Координатор), Львівською лабораторією прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України (далі – Лабораторія), Львівською міською радою, Львівським відділенням Асоціації правників України, Лігою студентів Асоціації правників України, а також Координаційною радою молодих юристів України при Міністерстві юстиції України. Інформаційну й іншу підтримку Форуму надали: журнал «The Ukrainian Journal of Business Law», Правозахисна адвокатсько-експертна група «Конвенція'50», юридичний портал «Pravotoday.in.ua», портал

«ЮрЛіга», веб-сайт «Освітній портал», Всеукраїнський юридичний портал «Legalans». Медіа-партнером Форуму виступила «Юридична газета».

Окрім зарубіжних гостей у Форумі взяли участь понад 100 вітчизняних правників із Житомира, Запоріжжя, Івано-Франківська, Києва, Львова, Одеси, Полтави, Сімферополя, Сум, Ужгорода, Харкова, Хмельницького. Усі вони були зацікавлені у поглибленні знань з прецедентної практики Суду й отриманні навичок, необхідних як для супроводу справ у Суді, так і для застосування його рішень на національному рівні.

Форум розпочався з вітальних слів представників співорганізаторів. Проректор з науково-педагогічної роботи та соціальних питань і розвитку ЛНУ, кандидат історичних наук **Мар'ян Лозинський** привітав доповідачів та учасників Форуму від імені установи – господаря заходу, відзначив потребу у продовженні дискусій, розпочатих

під час минулорічного Форуму¹, та побажав усім плідної роботи і приємного перебування у Львові.

Посол, Координатор проектів ОБСЄ в Україні **Мадіна Джарбусинова** подякувала юридичному факультету ЛНУ за співпрацю, а також відзначила внесок Координатора у підвищення якості вітчизняної юридичної освіти, забезпечення її спрямованості на гарантування та захист прав і свобод людини, зміцнення незалежності судочинства й утвердження верховенства права в Україні. Пані Посол висловила сподівання, що Форум стане ще одним кроком, спрямованим на впровадження європейських стандартів прав людини в українську юридичну практику.

Доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету ЛНУ **Андрій Бойко** привітав високих гостей зі Страсбурга, відзначив особливу роль Координатора у підтримці Форуму, наголосив на внеску львівської правничої школи у становлення теорії міжнародного права та прав людини, а також висловив сподівання, що Форум стане традиційним заходом, який щороку збиратиме у Львові вітчизняних юристів, суддів і працівників Секретаріату Суду, сприятиме обміну досвідом та налагодженню контактів між ними.

З вітальним словом від імені Лабораторії виступив її завідувач – академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор **Петро Рабінович**. Він, зокрема, охарактеризував черговий Фо-

рум як унікальний захід, що вдало продовжує починання Лабораторії у царині прав людини, і вказав на те, що проведення саме у культурній столиці України чергового Форуму за участю суддів Суду є знаковою подією, яка засвідчує як особливий статус нашого міста, так і його орієнтованість на захист верховенства права, демократії та прав людини. Академік також презентував присутнім тематичний додаток до журналу «Право України» – видання «Європейський суд з прав людини. Судова практика» (2011–2013).

Упродовж трьох днів учасники Форуму обговорювали важливі проблеми прецедентної практики Суду та її впливу на національну правову систему. Крім того, на Форумі були презентовані навчальний посібник кандидата юридичних наук, доцента кафедри теорії та філософії права юридичного факультету ЛНУ **Тамари Дудаш** з практики Європейського суду з прав людини (Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч.-практ. посіб. / Т. І. Дудаш. – К. : Алерта, 2013. – 368 с.), підготовлений за програмою з однойменного предмета, що викладається на цьому факультеті, і Програма Ради Європи «Освіта з прав людини для професійних юристів» (HELP), координатором якої в Україні є кандидат юридичних наук, начальник відділу наукових досліджень проблем судочинства та його вдосконалення Національної школи суддів (далі – НШС) України **Тетяна Фулей**.

Заходам загального й індивідуального характеру у практиці Суду присвятили свої доповіді кандидат юридичних наук, суддя Суду від України **Ганна Юдківська** («Еволюція підходу Європейського суду з прав людини у засто-

¹ Гудима Д. Міжнародний форум з практики Європейського суду з прав людини: львівський досвід / Д. Гудима, О. Гараснів, О. Ковалишин // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2012. – № 4 (71). – С. 386–390.

суванні загальних та індивідуальних заходів») та доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, суддя adhoc Суду від України **Станіслав Шевчук** («Конкретизація заходів загального та індивідуального характеру у рішеннях Європейського суду з прав людини – нова зоря, що сходить над Західним Бугом?»).

Особливий інтерес учасників Форуму зумовила проблематика позитивних обов'язків держави. Її висвітлювали: доктор юридичних наук, суддя Суду від Азербайджану **Ханлар Гаджисєв** («Еволюція позитивних обов'язків в юриспруденції Європейського суду з прав людини») та кандидат юридичних наук, доцент, докторант Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (далі – НЮУ) **Ганна Христова** («Позитивні обов'язки держави у сфері протидії дискримінації у світлі практики Європейського суду з прав людини»).

Частина доповідей, озвучених на Форумі, стосувалася критеріїв втручання у права, гарантовані Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, а також пропорційності такого втручання. Цій проблематиці були присвячені доповіді судді Суду від України **Ганни Юдківської** («Принцип пропорційності в практиці Європейського суду з прав людини») та колишнього Урядового уповноваженого у справах Суду, а тепер – голови Адвокатського об'єднання «Кульчицький, Кулаков і Біднягін» **Назара Кульчицького** («Необхідність у демократичному суспільстві» як критерій втручання у права, гарантовані Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод»).

Теоретичним аспектам практики Суду присвятили свої доповіді: доктор юридичних наук, професор кафедри теорії держави і права НЮУ **Станіслав Погребняк** («Практика Європейського суду з прав людини як засіб упровадження правових цінностей»); академік НАПрН України, професор кафедри теорії та філософії права юридичного факультету ЛНУ **Петро Рабінович** («Практика Європейського суду з прав людини: деякі сучасні тенденції»). На новітніх тенденціях у реформуванні конвенційного механізму акцентував увагу кандидат юридичних наук, доцент тієї ж кафедри, адвокат **Дмитро Гудима** («Нова реформа Європейського суду з прав людини: підтримання авторитету суду чи звуження можливостей на звернення до нього?»).

Проблематика захисту Судом права власності знайшла відображення у другій доповіді **Назара Кульчицького** («Право власності у практиці Європейського суду з прав людини (український контекст»)), а також у виступі судді Вищого адміністративного суду України, члена Науково-консультативної ради цього суду та Європейської асоціації суддів адміністративних судів **Наталії Блажівської** («Вплив тлумачення Європейським судом з прав людини змісту фундаментальних прав на розгляд податкових спорів»).

До окремих проблем інтерпретації Конвенції зверталися: кандидат юридичних наук, адвокат, старший менеджер «Pricewaterhouse Coopers Ukraine» **Сергій Верланов** («Захист соціальних та економічних прав Європейським судом з прав людини»); кандидат юридичних наук, начальник відділу наукових дослі-

джень проблем судочинства та його вдосконалення НШС України **Тетяна Фулей** (*«Право на справедливий розгляд справи незалежним і безстороннім судом, встановленим законом: український контекст»*); кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права та кримінології юридичного факультету ЛНУ, адвокат **Світлана Хилюк** (*«Принципи кримінального права: деякі проблеми застосування у практиці Європейського суду з прав людини»*); кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та філософії права цього ж факультету **Тамара Дудах** (*«Проблеми перекладу рішень Європейського суду з прав людини українською мовою»*).

Застосуванню практики Суду в національних правових системах, проблемам виконання його рішень і особливій ролі внутрішньодержавних механізмів забезпечення реалізації та захисту прав людини присвятили інші свої доповіді вже згадані **Ханлар Гаджисв** (*«Роль національних органів у захисті прав людини»*); **Назар Кульчицький** (*«Застосування тимчасових заходів, передбачених правилом 39 Регламенту Європейського суду з прав людини»*); **Тетяна Фулей** (*«Проблеми застосування рішень Європейського суду з прав людини як джерела права у судовій практиці»*), а також кандидат юридичних наук, заступник завідувача кафедри правознавства Новосибірського державного університету, член редколегії «Юридичного журналу» **Антон Дідікін** (*«Виконання рішень Європейського суду з прав людини у Росії: проблеми та перспективи»*) й адвокат, асоційований партнер юридичної фірми «ILF» **Андрій Кристенко** (*«Представництво інтересів заявників в Європейсько-*

му суді з прав людини та застосування його рішень національними судами»).

Підбиваючи підсумки Форуму, його доповідачі й учасники мали змогу висловити свої зауваження та побажання щодо організації заходу та змістовного наповнення його програми, які будуть враховані організаторами на майбутнє. Суддя Суду від України **Ганна Юдківська** так оцінила організацію Форуму: «Прекрасно, що одна з найвідоміших українських правничих шкіл надає унікальну можливість взаємодії теоретиків і практиків з різних міст, зацікавлених у застосуванні практики Європейського суду з прав людини». А суддя Суду від Азербайджану **Ханлар Гаджисв** відзначив науковий потенціал України, її внесок у розвиток правової думки та високий фаховий рівень дискусії учасників Форуму про проблеми впливу Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та прецедентної практики Суду на розвиток національного законодавства та його застосування.

Отже, є підстави констатувати, що черговим Форумом Львів вкотре підтвердив свою відкритість для світу, а львівська правнича школа – відданість європейським цінностям. Загальний успіх Форуму має стати запорукою проведення у 2014 р. III Міжнародного форуму з практики Суду, а також зростання як кола зацікавлених у його участі фахівців, так і кола організацій, готових підтримати захід інформаційно та матеріально.

Матеріал підготував:

Д. Гудима, співголова Оргкомітету Форуму, старший науковий співробітник Львівської лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України, кандидат юридичних наук, доцент